પોન્તિયસ પિલાત

ફાધર વર્ગીસ પોલ

પોન્તિયસ પિલાત નવા કરારના સૌથી જાણીતા પાત્રોમાં એક છે. તેમણે ઈસુ ખ્રિસ્તને મૃત્યુની સજા ફરમાવી હતી. શુભસંદેશકાર લૂક કહે છે તેમ, તેઓ યહૂદિયાનો સૂબો હતો (લૂક ૩, ૧). આપણે પિલાત વિશે નવો કરારમાંથી તેમજ તેમના સમકાલીન યહૂદી ઈતિહાસકારો જોસેફુસ તથા ફિલો પાસેથી પણ જાણીએ છીએ. ચોથી સદીના ખ્રિસ્તી ઈતિહાસકાર કૈસરિયાના એઉસેબિયૂસે પણ પોન્તિયસ પિલાત વિશે લખ્યું છે.

ઈસુના ક્રૂસ પરના મૃત્યુના ત્રણ વર્ષ પહેલાં, પોન્તિયસ પિલાતને યહૂદીયાના સૂબા તરીકે નીમવામાં આવ્યા હતા. તેમની પત્નીનું નામ ફલાઉડિયા પ્રોકુલા હતું. ફલાઉડિયા રોમન બાદશાહ અગસ્તની પૌત્રી હતી. અને બાદશાહ તિબેરિયૂસની ત્રીજી પત્ની ફલાઉડિયાના લગ્ન બહારના સંબંધથી થયેલું સંતાન હતી. આ રીતે પત્નીના રાજકીય સંહંધને કારણે બાદશાહ તિબેરિયૂસે પિલાતને યહૂદિયાના રોમન સૂબા તરીકે નીમ્યા હશે એમ કેટલાક લોકો માને છે.

નવો કરારમાં પોન્તિયસ પિલાતનું જે વ્યક્તિચિત્ર મળે છે તેનાથી ભિન્ન રીતે ઈતિહાસકાર જોસેફુસ અને ફીલો પોન્તિયુસ પિલાતને ચીતરે છે. દા□ લા તરીકે જોસેફુસે આપેલા એક પ્રસંગ મુજબ પિલાત હઠીલો છે, ક્રૂર છે, જોરજુલમ કરનાર છે અને ચાલાકીથી યરુશાલેમ મંદિરના નાણાં લેનાર છે. દા□ લા તરીકે પોન્તિયસ પિલાતે યહૂદીયામાં પોતાનો હોદ્દો સંભાળ્યો હતો તે વ□ તે તેઓ યરુશાલેમમાં આવ્યા હતા ત્યારે તેમણે રોમન બાદશાહ સીસરનું કંડારેલું પૂતળું પોતાના સૈનિકો પાસે ઊંચકીને લાવ્યા હતા અને યરુશાલેમ □ાતે પોતાના રાજકીય ઘાટ પર મંદિર સામેની દિવાલ પર સીસરની કોતરેલી મૂર્તિને સ્થાપી હતી. યહૂદી સંવેદનાને ધ્યાનમાં લેનાર તેમના પહેલાંના કોઈ સુબાઓએ આવું કામ કર્યું નહોતું. કારણ, યહૂદીઓ એક જ ઈશ્વરમાં માનનારા હતા અને તેઓ કોઈ કોતરેલી મૂર્તિને માન્ય રા□ તા નહોતા.

બાઈબલા પંડિત અને Dictionary of the Bible ના લે□ લ જોન એલ. મેકેન્ઝીએ નોંધ્યું છે તેમ મંદિર સામે સીસરની કંડારેલી મૂર્તિ મૂકવાના વિરોધમાં યહૂદી લોકોએ વિરોધ કર્યો હતો. તેમણે મોટી સંખ્યામાં પ્રતિનિધિઓને સિસેરિયા □ાતેના સૂબાના રાજમહેલમાં મોકલ્યા. ત્યાં આ પ્રતિનિધિઓનો વિરોધ ચાલુ રહ્યો ત્યારે પાંચમાં દિવસે સૂબા પિલાતે પોતાના સૈન્યને વિરોધીઓ વચ્ચે મોકલીને ઘણા બધાને મારી નં□ ાવ્યા. (પૃ. ૬૭૭).

એક બીજા પ્રસંગમાં સૂબા પિલાતે મંદિરના લોકોને છેતરીને મંદિરના નાણાં લૂંટી લીધાં હતાં અને એ નાણાં ને યરુશાલેમ શહેરમાં પાણી લાવવાની પોતાની યોજનામાં વાપરી કાઢયાં હતાં.

બાઈબલના નિષ્ણાત રોનાલ્ડ બ્રાઉનરિંગે Who’s Who the New Testament માં પોન્તિયસ પિલાતને એક ગુસ્સાવાળો, ગર્વિષ્ઠ અને જિદ્દી યુવાન તરીકે ચીતર્યો છે, જેનો વિરોધ કરવામાં આવે ત્યારે તે હઠીલા બાળકની જેમ વર્તી શકે છે (પૃ. ૨૧૯).

પોન્તિયસ પિલાતનું નામ ચારેય શુભસંદેશમાં તથા પ્રેષિતોનાં ચરિતોમાં આવે છે. પાઉલના તિમોથી પરના પ્રથમ પત્રમાં પણ પિલાતના નામનો ઉલ્લે મળે છે. લૂકકૃત શુભસંદેશમાં પિલાતનું નામ પ્રથમવાર હૃદયપલટો કરી સ્નાનસંસ્કાર પામવાની સ્નાનસંસ્કાર યોહાને કરેલી ઘોષણાના સંદર્ભમાં આવે છે. (લૂક ૩, ૧). લૂકે ફરીવાર પિલાતનું નામ ગાલીલના કેટલાક માણસો બલિદાન ચડાવતા હતા ત્યારે પિલાતે તેમની કતલ કરી નાખ્યાના સંદર્ભમાં લીધું છે (લૂક ૧૩, ૧).

પિલાત ૧૨ વર્ષ સુધી યહૂદિયાનો સૂબો હતો. યહૂદીઓ તેમજ સમરિયાના લોકો તેમને ક્રૂર અને સ્વાર્થી રીતે રાજ કરવા માટે ધિક્કારતા હતા.

ચારેય શુભસંદેશમાં પિલાત પોતાના અંતરાત્માના અવાજને અનુસરતા ન હોય કે અંતરાત્માના કોઈ અવાજ વિનાના સત્તાધારી હોય એવી વ્યક્તિ તરીકે પ્રગટ થાય છે. પણ ઇતિહાસકારોએ તેમને એક નિષ્ઠુર એકાધિપતિ તરીકે ચીતર્યા છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ પિલાત તેમના પહેલાના સૂબાઓના રીતરિવાજોને અનુસરતા કે આદરમાન આપતા નહોતા કે તેમની પ્રજા યહૂદીની માન્યતાઓ તથા રીતરિવાજોને આદરમાન આપતી નહોતી. જોકે ચારેય શુભસંદેશ પિલાતને ભિન્ન રીતે ચીતરે છે.

ચારેય શુભસંદેશો મુજબ પિલાત રોમન બાદશાહને ખુશ રા વામાં અને પોતાનું સૂબાપણું સાચવવામાં આતુર હોય એવી વ્યક્તિ છે. એટલે તેઓ યહૂદી અધિકારીઓને ખુશ રા વા અને તેમનો ટેકો મેળવવામાં ઉત્સુક રહે છે.

ચારેય શુભસંદેશકોએ નોંધ્યું છે તેમ, પિલાતે ઈસુમાં કોઈ દોષ જોયો નહોતો. પિલાતે મુખ્ય પુરોહિતોને અને ટાળાના લોકોને કહ્યું, મને આ માણસનો કોઈ દોષ દે ાતો નથી’ (લૂક ૨૩, ૪). અને પિલાતે ઈસુને યહૂદી આગેવાનો તથા લોકોના આક્ષેપોમાંથી મુક્ત કરતા પ્રયત્ન કર્યો હતો.

જ્યારે યહૂદી આગેવાનો ઈસુને પિલાત પાસે લઈ આવ્યા ત્યારે પિલાતે તેમને કહ્યું કે, ઈસુને તેઓ પોતે લઈ જઈને તેમના કાયદા મુજબ ઈસુનો ન્યાય કરા. યોહાનના શબ્દોમાં કહીએ તો, પિલાતે કહ્યું, તો તમે જ એને લઈ જાઓ, અને તમારા શાસ્ત્ર પ્રમાણે એનો ન્યાય કરો (યોહાન ૧૮, ૩૧).

ઈસુની તપાસ કરતાં પિલાતને જાણવા મળ્યું કે ઈસુ મૂળ ગાલીલથી આવે છે. એટલે તે વ તે યરુશાલેમમાં આવેલા ગાલીલના રાજા હેરોદના દરબારમાં ઈસુને મોકલીને પિલાતે સમગ્ર પ્રસંગમાંથી છૂટવાનો પ્રયત્ન કર્યો. લૂકે એ પ્રસંગનું વર્ણન કર્યું છે. આ સાંભળીને પિલાતે પૂછયું કે એ ગાલીલનો છે શું ?’ અને હેરોદના

ઈલાકાનો છે એમ જાણવામાં આવતાં તેણે તેમને હેરોદ પાસે મોકલી આપ્યા. તે પણ એ વ□તે યરુશાલેમમાં હતો (લૂક ૨૩, ૬-૭). પણ હેરોદ તથા તેમના સૈન્યે ઈસુનું ખૂબ અપમાન અને મશ્કરી કરીને પાછા પિલાત પાસે મોકલી આપ્યા.

પિલાતે ફરી પોતાની જવાબદારીથી છટકબારી શોધતાં મુખ્ય પુરોહિતો અને લોકોને કહ્યું કે પોતે કે હેરોદ ઈસુમાં કોઈ દોષ જોઈ શકયા નથી. પિલાતનો તે વ□તનો નિર્ણય તો યહૂદી અધિકારીઓને ખુશ કરવા માટેનો જ છે. પિલાત તેમને કહે છે, તમે જુઓ છો કે, મૃત્યુની સજાને પાક થવા જેવું એણે કશું કર્યું નથી; એટલે હું તો એને થોજી સજા કરીને છોડી દઈશ' (લૂક ૨૩, ૧૫-૧૬). ઈસુએ સજાને પાત્ર થવા જેવું કશું કર્યું ન હોય તો એને થોડી સજા પણ કરવાની શી જરૂર છે?

પણ મુખ્ય પુરોહિતો, બીજા યહૂદી આગેવાનો તથા લોકો ઈસુને મૃત્યુની સજા ફરમાવવા માટે પિલાત પર જોરદાર દબાણ કરતા રહ્યા. છતાં ઈસુને મુક્ત કરવા માટે પિલાતે બીજા વાર એક નબળો પ્રયત્ન કર્યો. યહૂદી પાસ□ાના પર્વની ભેટ તરીકે ખૂન અને હુલ્લડ માટે કેદમાં પૂરેલા કેદી બરબ્બાસને બદલે કેદી ઈસુને મુક્ત કરવા પિલ્તે દર□ાસ્ત કરી. માથ્થીએ પોતાના શુભસંદેશમાં નોંધ્યું છે કે, એ વ□તે બરબ્બાસ નામે એક નામીચો કેદી તેમના તાબામાં હતો(માથ્થી ૨૭, ૧૬).

પણ પુરોહિતો અને આગેવાનોએ લોકોને સમજાવ્યા કે તેઓ બરબ્બાસને છોડી મૂકવાની અને ઈસુને મૃત્યુદંડ આપવાની માગણી કરે. એટલે પિલાતે જોયું કે તેમના પ્રયત્ન' થી કશુંય વળતું નથી ત્યાર તેમણે લોકોની માગણી પ્રમાણે જ નિર્ણય કર્યો. તેણે લોકોની માગણી પ્રમાણે બરબ્બાસને છોડી મૂક્યો અને ઈસુને કોરડા મરાવી ક્રૂસે ચડાવવા માટે સોંપી દીધા (માથ્થી ૨૭, ૨૬).

પિલાતે પોતાના મત કે અંતરાત્માના અવાજ મુકબ નહિ પણ યહૂદી આગેવાનો અને લોકોના મત મુજબ ઈસુને ક્રૂસે ચડાવી મારી ના□વાનો ચૂકાદો આપ્યો !

ઈસુને મુક્ત કરવાના પિલાતના પ્રયત્ન કરતાં એમને ક્રૂસે ચડાવી મારી ના□વાની યહૂદી આગેવાનો તથા લોકોનો પ્રયત્ન વધારે સફળ થયો !

પણ ઈસુના ક્રૂસ પરના મૃત્યુ પછી પિલાત પોતાના □રી રૂપે બે બાબતોમાં પ્રગટ થયા છે. તેણે ઈસુને મૃત્યુની સજા ફરમાવવાનું કારણ ત્રણ ભાષાઓમાં એટલે લેટિન, ગ્રીક અને અરામાઈક (હિબ્રુ) ભાષાઓમાં લ□ીને ઈસુના ક્રૂસ પર લટકાવ્યું હતું કે, નાસરેથનો ઈસુ યહુદીઓનો રાજા. યહુદીઓના મુખ્ય પુરોહિતોએ એ લ□ાણ સામે વાંધો ઊઠાવ્યો. પણ પિલાતે ખૂબ જ જાણીતી થયેલી પેલી ઉક્તિ કહી, મેં તો લખ્યું તે લખ્યું (યોહાન ૧૯, ૧૯-૨૨).

ક્રૂસ પરના ઈસુના મૃત્યુ પછી પિલાત યહૂદી લોકોના રીત-રિવાજોને તથા કાયદાઓને માન્ય રા□તો નથી.

યહૂદી રિવાજ મુજબ મૃત્યુ પછી ગુનેગારોના મૃતદેહને બધા માટેના સામાન્ય ▯ાડામાં ફેંકી દેવાનું હોય છે. પણ ઈસુની બાબતોમાં અરિમથાઈના યોસેફ દફનવિધિ કરવા માટે પિલાત પાસે ઇસુનું શબ ઉતારવાની રજા માગી ત્યારે પિલાતે એ રજા મંજૂર કરી (યોહાન ૧૯, ૩૮). જોકે બીજે દિવસે મુખ્ય પુરોહિતો અને ફરોશીઓએ પિલાત પાસે ઈસુનું શબ દાટેલી કબરને જાપ્તામાં રા▯ વાની માણગણી કરી ત્યારે પિલાતે એમને ચોંકીદારો આપીને કબર જાપ્તામાં રા▯ વાની મંજૂરી આપી હતી. (માથ્થી ૨૭, ૬૨-૬૬).

આથી વિશેષ આપણે પોન્તિયસ પિલાત વિશે કશુંય જાણતા નથી. પણ રોનાલ્ડ બ્રાઉનરિંગના કહ્યા પ્રમાણે, વિવિધ પરંપરાઓ મુજબ નિરોએ પિલાતને મોતની સજા કરી, તેને વિયેન્નામાં દેશનિકાલ કરવામાં આવ્યો, પિલાતે પોતે આપઘાત કર્યો